

Cicle temàtic: *Infermeria avui, trencant tòpics.*

Col·laboració entre Biblioteques de Barcelona (districte de Sant Martí) i Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona.

RESUM

El text descriu la col·laboració entre les biblioteques públiques del Districte de Sant Martí de Barcelona i el Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona (COIB), sorgida a partir de la declaració de 2020 com l'Any Internacional de les Infermeres i Llevadores. A causa de la pandèmia de la COVID-19, el projecte es va posposar fins al 2023, quan es va dur a terme el cicle d'activitats "Infermeria avui, trencant tòpics". L'objectiu era donar visibilitat a la professió infermera i apropar-la a la ciutadania a través de tallers, xerrades i exposicions. Les activitats van incloure temes de salut pública, cura de la salut i història de la infermeria. Tot i els reptes logístics, la valoració de la col·laboració va ser positiva, amb bones perspectives de futur per ampliar el cicle a altres districtes.

PARAULES CLAU:

Infermeres, Salut, Promoció de la salut, Ciutadania, Biblioteques públiques, Infermera virtual

Ciclo temático: *Enfermería hoy, rompiendo tópicos*

Colaboración entre Bibliotecas de Barcelona (distrito de Sant Martí) y Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona.

RESUMEN

El texto describe la colaboración entre las bibliotecas públicas del distrito de Sant Martí de Barcelona y el Colegio Oficial de Enfermeras y Enfermeros de Barcelona (COIB), surgida a partir de la declaración de 2020 como el Año Internacional de las Enfermeras y Matronas. Debido a la pandemia de la COVID-19, el proyecto se pospuso hasta 2023, cuando se llevó a cabo el ciclo de actividades "Enfermería hoy, rompiendo tópicos". El objetivo era dar visibilidad a la profesión enfermera y acercarla a la ciudadanía a través de talleres, charlas y exposiciones. Las actividades incluyeron temas de salud pública, cuidado de la salud e historia de la enfermería. A pesar de los desafíos logísticos, la valoración de la colaboración fue positiva, con buenas perspectivas de futuro para ampliar el ciclo a otros distritos.

PALABRAS CLAVE:

Enfermeras, Salud, Promoción de la salud, Ciudadanía, Bibliotecas públicas, Enfermera virtual

Thematic cycle: Nursing today, breaking topics

Collaboration between Biblioteques de Barcelona (distrito de Sant Martí) and Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona.

ABSTRACT

The text describes the collaboration between the public libraries of the Sant Martí district in Barcelona and the Official College of Nurses of Barcelona (COIB), which arose from the declaration of 2020 as the International Year of Nurses and Midwives. Due to the COVID-19 pandemic, the project was postponed until 2023, when the "Nursing Today, Breaking Stereotypes" activity cycle was carried out. The goal was to give visibility to the nursing profession and bring it closer to the public through workshops, talks, and exhibitions. The activities covered public health topics, health care, and nursing history. Despite logistical challenges, the collaboration was positively evaluated, with promising prospects to expand the cycle to other districts in the future.

KEYWORDS

Nurses, Health, Health promotion, Citizenship, Public libraries, Virtual nurse

AUTORS/ES

Blanca Virós i Pujolà i Marta Perpiñán Arias, Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona; M. de los Llanos González García i Lluís Martínez Méndez, Biblioteques del Districte de Sant Martí del Consorci de Biblioteques de Barcelona.

Impulsors (noms i entitat que es representa)

- Biblioteques del Districte de Sant Martí del Consorci de Biblioteques de Barcelona (CBB): Gabriel García Márquez, Camp de l'Arpa-Caterina Albert, El Clot-Josep Benet, Poblenou-Manuel Arranz, Ramon d'Alòs-Moner i Xavier Benguerel
- Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona (COIB)

Introducció

En el marc de la celebració de la 72a Assemblea Mundial de Salut organitzada per l'OMS (Organització Mundial de la Salut), es va designar l'any 2020 com l'Any Internacional de les Infermeres i Llevadores. Arran d'aquesta efemèride, les sis biblioteques públiques del Districte de Sant Martí (Barcelona) van començar a treballar en l'elaboració d'un cicle temàtic de diferents activitats (xerrades, tallers, etc.) entorn a la professió infermera, per tal de donar-la a conèixer i apropar-la als usuaris de les Biblioteques de Barcelona.

A tals efectes, el grup de biblioteques va contactar amb el Servei de Biblioteca i Documentació del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona (en endavant, SBDI del COIB) a finals del 2019 sol·licitant assessorament en la definició i elaboració d'alguna d'aquestes activitats, per exemple, proposant algun tema o aspecte de la professió que valgués la pena donar a conèixer als usuaris de les biblioteques.

No obstant, i com ja és sabut per tothom, el març del 2020 va començar la pandèmia de la COVID-19 amb el corresponent confinament de la societat i el tancament de biblioteques. Per raons òbvies es va aturar el projecte -sempre amb l'ànim que fos momentani- però les ganes de continuar per ambdues parts va propiciar que es tornés a revifar a finals del 2022, quan el Govern va decretar la finalització d'aquest període excepcional. Finalment, el segon semestre del 2023 es va poder dur a terme el cicle d'activitats "Infermeria avui, trencant tòpics", iniciant-se el 12 de setembre del 2023 i acabant el 16 de novembre del mateix any.

Des d'un primer moment aquesta col·laboració va quedar restringida a l'àmbit del districte de Sant Martí de Barcelona ja que el COIB està situat al seu centre; no obstant, no s'ha perdut de vista en cap moment que l'experiència es podria estendre a la resta de biblioteques de la ciutat de Barcelona.

1. Objectius

En el moment que es va plantejar aquesta col·laboració, els **objectius generals** eren molt clars:

- Difondre la professió infermera i donar a conèixer l'aportació d'aquest col·lectiu a la ciutadania -trencant els tòpics associats a la professió- mitjançant una sèrie d'activitats organitzades conjuntament: xerrades, tallers i exposicions.
- Establir una col·laboració que permeti compartir i divulgar l'expertesa, el coneixement professional infermer i la informació de salut d'interès per a la ciutadania que se

centralitza en el COIB amb el lideratge que exerceixen les biblioteques públiques com a agents culturals de proximitat de la ciutadania.

D'aquesta manera es facilita que la ciutadania s'apropi a la realitat de les infermeres i als continguts de salut que es dissenyen i desenvolupen des del COIB. Les biblioteques públiques, per part seva, i com a equipaments de proximitat que són en el territori de la ciutat de Barcelona, poden arribar a públics molt diversos, de diferents edats, nivell acadèmic, gènere, etc. i donar a conèixer la infermeria, tan propera però, a la vegada, amb aspectes desconeguts per al gran públic.

Altres **objectius** més **específics** serien:

- Visibilitzar les funcions que realitzen les infermeres i infermers d'acord amb les seves especialitats, competències i àmbits de treball.
- Aprofitar la inèrcia de la visibilització del col·lectiu infermer durant la pandèmia.
- Ampliar els coneixements de la ciutadania sobre diversos aspectes de la cura de la salut per part de professionals infermers:
 - Tenir informació sobre problemes de salut (càncer, depressió, diabetis, grip, esquizofrènia...)
 - Potenciar estils de vida saludable (alimentació, activitat física, evitar perills, higiene postural...) de la ciutadania.
 - Situacions de vida (dol, embaràs, lactància materna, part, menopausa, viatjar...)
 - Etapes del cicle vital (infància, adolescència, adultesa, vellesa)
- Difondre i actualitzar els fons documentals sobre temàtiques relacionades amb la infermeria i salut existents a les biblioteques participants en el cicle.

2. Metodologia

La col·laboració ha estat entre:

- el Servei de Biblioteca i Documentació Infermera del COIB que depèn de l'àrea de Coneixement i Desenvolupament Professional,
- l'equip de la Infermera Virtual (un actiu del COIB que potencia la capacitat de les persones, les comunitats i la població per mantenir la salut i el benestar; com a portal de promoció i educació per a la salut que és, esdevé un espai virtual de coneixement i interrelació amb

l'usuari al mateix temps que un instrument de treball per a les infermeres i a disposició de tots els professionals del sector de la salut, educatiu i social)

-i les Biblioteques de Barcelona, concretament les sis biblioteques del districte de Sant Martí (Gabriel García Márquez, Camp de l'Arpa-Caterina Albert, El Clot-Josep Benet, Poblenou-Manuel Arranz, Ramon d'Alòs-Moner i Xavier Benguerel) les quals, segons proposa el document *Biblioteques de Barcelona 10 anys+. Nous reptes i noves oportunitats*, han de ser considerades com a servei públic prioritari en el marc de les polítiques de proximitat, atenent a les seves condicions d'espais i serveis de redistribució de recursos, i han de mantenir i ampliar tant com sigui possible el treball coordinat i cooperatiu amb la resta d'agents presents a la ciutat, i obrir-se a noves col·laboracions. La vinculació i l'adaptació de la programació de cada biblioteca a la realitat del territori on està situada ha fet possible el seu arrelament i la seva interrelació amb els agents socials de cada barri i de cada districte de la ciutat.

Ambdues entitats, amb una forta vocació de servei públic, vam començar a treballar plegades per decidir quines activitats es podrien dur a terme de manera conjunta, a través de reunions presencials en la seu del COIB, i que poguessin visibilitzar les funcions que realitzen les infermeres i infermers, fugint dels tòpics que les acompanyen encara en l'actualitat.

La metodologia cronològica utilitzada per dur a terme la col·laboració va ser:

- 03/12/2019 en una reunió de la Biblioteca El Clot-Josep Benet, la cap de biblioteca Marta Zamora demana a la bibliotecària i infermera Llanos González contacti amb el COIB sol·licitant ajuda en la definició i elaboració d'una activitat per al cicle temàtic d'activitats que vol dur a terme les Biblioteques del Districte de Sant Martí per celebrar el 2020 de l'Any Internacional de la Infermera i la Llevadora.
- 04/12/2019 resposta del Servei de Biblioteca i Documentació Infermera del COIB dient que ho consultarà amb els responsables-caps.
- 04/12/2019 resposta afirmativa des del COIB. Es transmet la iniciativa a un altre departament, Infermera Virtual, i informaran de les possibles aportacions i col·laboracions que es podria fer conjuntament.
- 13/01/2019 el SBDI del COIB envia una relació consensuada amb Infermera Virtual de possibles activitats que es poden adequar a les necessitats de les biblioteques.

- 23/01/2020 reunió presencial al COIB del SBDI, l'equip d'Infermera Virtual i les direccions de les biblioteques de Sant Martí.
- 31/01/2020 reunió presencial de les direccions de les biblioteques de Sant Martí a la Biblioteca El Clot-Josep Benet per a que cada biblioteca triï activitat i/o taller del cicle i començar a definir dates.
- 20/02/2020 reunió presencial al COIB del SBDI, l'equip d'Infermera Virtual i les direccions de les Biblioteques del Districte de Sant Martí.
- 24/02/2020 eleccions per una nova Junta de Govern al COIB.
- 07/03/2020 presa nova junta de govern.
- 14/03/2020 inici pandèmia.
- 09/05/2021 s'aixeca l'estat d'alarma.
- 13/05/2021 reunió virtual de totes les direccions del Districte de Sant Martí per "reprendre" el tema després de la pandèmia: reprogramació del cicle a nivell de dates, a nivell de contingut (noves mesures sanitàries i els dubtes respecte a la realització d'algunes activitats).
- 30/09/2021 reunió virtual de les direccions del Districte de Sant Martí, reactivació del conveni, calendarització del cicle, activitats i tallers que es podran fer.
- 28/05/2022 inauguració nova Biblioteca Gabriel García Márquez.
- 14/03/2023 reunió presencial al COIB del SBDI, l'equip d'Infermera Virtual i les direccions de les Biblioteques del Districte de Sant Martí.
- 12/09/2023 inici cicle.
- 16/11/2023 acabament cicle.

Per tal de formalitzar i regular el marc de col·laboració entre ambdues parts en els seus aspectes bàsics, el gener de 2023 es va signar un conveni entre Biblioteques de Barcelona i el COIB amb el qual es comprometien a organitzar conjuntament una sèrie d'activitats que tenien com a objectiu valorar la professió infermera i visibilitzar les infermeres i infermers, tot apropant-les a la ciutadania.

Finalment, el cicle va constar de sis tallers de promoció de la salut, dues xerrades divulgatives que van inaugurar i clausurar el cicle, i diverses exposicions amb utilatge antic, infografies o documents, que es van dur a terme a les diferents biblioteques:

- Xerrades divulgatives sobre “Història de la infermeria” i “La Intervenció infermera a la societat”, amb propostes dels ponents per part del Col·legi Oficial d’Infermeres i Infermers de Barcelona. Ambdues dutes a terme a la Biblioteca Gabriel García Márquez.
- Aparador amb exposició d’utillatge antic d’Infermeria dipositat i gestionat per l’SBDI: “Mirades a la història de la Infermeria”, a la Biblioteca El Clot - Josep Benet.
- Exposició d’infografies elaborades per Infermera Virtual, una sobre alimentació saludable a la seu de la biblioteca Camp de l’Arpa-Caterina Albert, i una altra sobre embaràs i maternitat a la biblioteca Poblenou-Manuel Arranz.
- Prescripció bibliogràfica especialitzada per part del COIB.
- Difusió dels continguts de la Web d’Infermera Virtual (www.infermeravirtual.com).
- Realització de tallers de promoció de la salut amb “La Salu” (taller mòbil d’Infermera Virtual), uns dels tallers sobre cuina saludable a les biblioteques: Gabriel García Márquez, Xavier Berenguel, Camp de l’Arpa-Caterina Albert, El Clot-Josep Benet i Ramon d’Alòs-Moner i els altres sobre reanimació a la biblioteca El Clot-Josep Benet i Poblenou-Manuel Arranz.

Figura 1. Taller de cuina a la Biblioteca Xavier Berenguel

Figura 2. Taller sobre reanimació

I això va quedar calendaritzat, ubicat i mesurat d'aquesta manera

- Dimarts 12 de setembre, 18:30h. Biblioteca Gabriel García Márquez
Xerrada inaugural: "Història de la infermeria. D'on venim i on estem?", a càrrec de Paola Galbany, presidenta del COIB.
Nombre assistents: 25

Figura 3. Cartell de l'activitat

- Dijous 28 de setembre fins dimarts 14 de novembre. Biblioteca El Clot-Josep Benet
Exposició "Mirades a la història de la infermeria" amb utilatge professional antic.
- Dilluns 2 d'octubre fins dimarts 31 d'octubre. Biblioteca Camp de l'Arpa-Caterina Albert
Exposició infografies sobre alimentació saludable
- Dilluns 2 d'octubre fins dimarts 31 d'octubre. Biblioteca Poblenou-Manuel Arranz
Exposició infografies sobre embaràs i maternitat
- Dimecres 6 d'octubre, 11 h. Biblioteca Xavier Benguerel
Taller de cuina. A càrrec d'Infermera Virtual.
Nombres assistents: 13
- Dimarts 10 d'octubre, 18 h. Biblioteca Poblenou-Manuel Arranz
Taller de reanimació.
Nombres assistents: 10

- Dimarts 17 d'octubre, 12 h. Biblioteca Ramon D'Alòs-Moner
Taller de cuina. A càrrec d'Infermera Virtual.
Nombres assistents: 14
- Dimarts 24 d'octubre, 18:30 h. Biblioteca Gabriel García Márquez
Xerrada: "La intervenció infermera a la comunitat", a càrrec de Glòria Jodar, directora de l'Àrea de Coneixement i Desenvolupament Professional del COIB, i actualment també és degana del Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya.
Nombres assistents: 5
- Dijous 26 d'octubre, 11h Biblioteca Camp de l'Arpa-Caterina Albert
Taller de cuina. A càrrec d'Infermera Virtual. Places limitades
Nombres assistents: 7
- Dimarts 31 d'octubre, 11 h. Biblioteca Gabriel García Márquez
Taller de cuina. A càrrec d'infermera Virtual. Places limitades
Nombres assistents: 10
- Dijous 16 de novembre, 18 h. Biblioteca El Clot-Josep Benet
Taller de reanimació. Places limitades
Anul·lat

3. Conclusions

La col·laboració entre dues entitats una privada i unes públiques, van suposar un aprenentatge en el coneixement mutu d'ambdues organitzacions, amb estructures i dinàmiques diferents, però amb molt bona predisposició per superar els entrebancs. Després de l'entesa inicial va haver-hi l'escull, primer de la pandèmia i després, la dificultat de la signatura del conveni de col·laboració, que va ser enrevessat i va alentir el projecte. Posteriorment, la coordinació a l'hora de programar les activitats entre les sis biblioteques i el COIB va ser una mica complexa, per la diversitat d'equipaments, perquè tenien la seva pròpia programació prèvia. Pel que fa a la comunicació, es van fer servir productes comuns (text, cartell) però es van difondre per les pròpies xarxes, el COIB i Biblioteques del districte de Sant Martí, fent referència a les entitats col·laboradores.

Per part de les dues entitats la valoració ha estat positiva:

- Des del COIB es volia incrementar el coneixement de la professió d'infermeria, trencar tòpics i apropar-la a la ciutadania. Seguint aquestes línies, es valora l'arribada a nous públics, es van donar a conèixer unes activitats pròpies de la infermeria menys conegudes i en àmbits no habituals com són les biblioteques, però no tenim dades quantitatives per avaluar-ho, més enllà del nombre d'assistents.
- Des de les biblioteques es valora la programació d'unes activitats de qualitat, sobre l'àmbit de la salut que és un tema que en general interessa molt als nostres usuaris.
- Ambdues entitats valoren el descobriment d'un nou agent col·laborador i la bona acollida per part del públic amb una bona assistència en general.

Com propostes de millora de cara al futur podríem apuntar:

- Incrementar/millorar la difusió de les activitats. Si es tanca la programació amb més antelació es pot difondre també a nivell de ciutat per les xarxes del Consorci de Biblioteques de Barcelona (CBB). Es podria ampliar la difusió amb mitjans de comunicació locals.
- Programar el cicle a les biblioteques d'altres districtes de la ciutat de Barcelona. Amb el conveni ja signat i l'experiència d'aquest primer seria més fàcil.
- Si es vol una avaluació més aprofundida, es podrien aplicar altres eines com enquestes als participants a les activitats.
- Diversificar el públic assistent: Es podrien implementar accions per a diversificar el públic assistent en les activitats, com ara programar activitats dirigides a públics específics. Tot i que es va programar un taller de reanimació cardíaca per a públic familiar a la biblioteca del Clot i es va haver de suspendre...

Impulsors (noms i entitat que es representa)

- Biblioteques del Districte de Sant Martí del Consorci de Biblioteques de Barcelona (CBB): Gabriel García Márquez, Camp de l'Arpa-Caterina Albert, El Clot-Josep Benet, Poblenou-Manuel Arranz, Ramon d'Alòs-Moner i Xavier Benguerel
- Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Barcelona (COIB)